

ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ХАРКІВСЬКІЙ МЕДИЧНІЙ АКАДЕМІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

О. М. Хвисяк, В. Г. Марченко, А. В. Яловчук, Т. О. Кудрявцева, А. М. Лапіна

Харківська медична академія післядипломної освіти

EXPERIENCE OF PROVIDING OF EDUCATION QUALITY IN KHARKIV MEDICAL ACADEMY OF POSTGRADUATE EDUCATION

O. M. Khvysyuk, V. H. Marchenko, A. V. Yalovchuk, T. O. Kudryavtseva,
A. M. Lapina

Kharkiv Medical Academy of Postgraduate Education

У статті проаналізовано підходи щодо визначення поняття якості освіти та її забезпечення; розглянуто основні питання підвищення якості післядипломної медичної (фармацевтичної) освіти як однієї з передумов її інтеграції до Європейського освітнього та наукового простору; висвітлені політика ХМАПО щодо забезпечення якості та внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності, яка включає аналіз кількісних показників та спрямована на підтримку існуючої системи цінностей і традицій; висвітлено перспективний досвід щодо забезпечення якості післядипломної медичної освіти; окреслено шляхи її підвищення.

The article analyzes the approaches to the definition of quality education and its support; the basic issue of increasing the quality of postgraduate medical (pharmaceutical) education as a prerequisite for its integration into the European educational and scientific space; policy highlights KhMAPE Quality assurance and internal quality assurance system of education, which includes analysis and quantitative indicators aimed at maintaining the existing system of values and traditions; highlights promising experiences concerning the quality of postgraduate medical education; the ways to improve it.

Вступ. Затверджена урядом України концепція інтеграції до Європейського Союзу (ЄС) стала основою зміни парадигми розвитку вітчизняної вищої та післядипломної освіти, зокрема медичної. У різних сферах освітньої діяльності відбувається поступове впровадження міжнародних стандартів якості, головною метою яких є забезпечення та постійне підвищення якості підготовки та перепідготовки фахівців для медичної галузі, що є соціально значущим. Всесвітня федерація медичної освіти визначає післядипломну медичну освіту як частину континууму в медицині, що включає неперервну медичну освіту або неперервний професійний розвиток [1].

Саме підвищення якості післядипломної медичної (фармацевтичної) освіти є однією з передумов її інтеграції до Європейського освітнього та наукового простору. Європейськими стандартами забезпечення якості освіти задекларовано побудову трирівневої системи забезпечення якості, а саме: внутрішнього забезпечення якості у вищих навчальних

зкладах; зовнішнього забезпечення якості вищої освіти; забезпечення якості у діяльності агенцій із зовнішнього забезпечення якості. Основу запропонованих стандартів і рекомендацій щодо внутрішнього забезпечення якості складають певні принципи, відповідно до яких навчальні заклади мають визначити політику та пов'язані з нею процедури, які забезпечать якість і стандарти освітніх програм та дипломів; розробити та впровадити стратегію постійного підвищення якості. При цьому визначені стратегія, політика та процедури повинні мати офіційний статус і бути доступними для широкого загалу, передбачати участь усіх зацікавлених сторін у процесі забезпечення якості.

Метою публікації є висвітлення перспективного досвіду ХМАПО щодо забезпечення якості післядипломної медичної освіти.

Основна частина. У науковій літературі існує низка підходів щодо визначення поняття якості освіти та її забезпечення. Міжнародна організація зі стандартизації тлумачить якість як сукупність характеристик об'єкта, що відносяться до його

здатності задовольняти встановлені та передбачувані потреби. Отже, якість необхідно розуміти не тільки як результат діяльності, а й як можливості його досягнення у вигляді внутрішнього потенціалу та зовнішніх умов, а також як процес формування характеристик.

Питання оцінки якості вищої освіти вивчали вітчизняні та зарубіжні дослідники, зокрема В. Добряк, М. Мазорчук, Н. Бакуменко та ін. Проблеми створення та функціонування систем управління якістю медичної освіти, визначенню завдання щодо обґрунтування показників функціонування системи управління якістю та механізмів її оцінювання присвячено роботи О. Мінцера, О. Толстанова, Г. Загорія, Т. Калити та ін. [4]. Ці питання також висвітлені у таких міжнародних документах, як: “Системи управління якістю” ДСТУ ISO 9001:2009; “Загальний менеджмент якості” (TQM); Європейська мережа організацій гарантії якості у сфері вищої освіти (ENQA); Стандарти та Директиви для гарантії якості вищої освіти в Європі; Стандарти ВФМО з забезпечення якості додипломної та післядипломної освіти, а також безперервного професійного розвитку лікарів (WFME) та ін. [1–3].

У ХМАПО забезпечення якості освіти визначається Концепцією розвитку Харківської медичної академії післядипломної освіти, розробленою системою менеджменту якості відповідно до стандарту ISO 9001:2008. Детальний опис всіх виробничих процесів в академії наведений у задокументованих методиках та настановах з якості (Настанова щодо якості освіти, Положення про сектор моніторингу якості освіти, про рейтингове оцінювання діяльності кафедр, про проведення соціологічних досліджень серед слухачів тощо).

Отже, політика ХМАПО щодо забезпечення якості включає: відношення між викладанням і науково-дослідною роботою в академії; стратегію академії щодо якості та стандартів; організацію системи забезпечення якості; способи втілення політики, її моніторингу та перегляду.

Внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності в академії включає аналіз ряду кількісних показників та спрямована на підтримку існуючої системи цінностей і традицій. В академії здійснюється систематичний контроль заходів та їх реалізації на всіх рівнях, а щорічна процедура самооцінки ефективності діяльності із забезпечення якості дозволяє своєчасно виявляти недолі-

ки, ідентифікувати причини, приймати ефективні управлінські рішення.

Процедура забезпечення якості пов’язана з високими результатами науково-дослідної і міжнародної діяльності, використанням наукових здобутків в освітньому процесі. Наукова діяльність суб’єктів навчання є складовою локальної системи управління якістю та оптимізації стандартів академії.

Необхідно зауважити, що саме такий підхід забезпечує конкурентоспроможні наукові та науково-прикладні результати, застосування нових наукових знань, лікувально-діагностичних методик у процес підготовки фахівців, а також формування сучасного кадрового потенціалу академії.

У Стандартах ВФМО з забезпечення якості післядипломної медичної освіти наголошується, що для досягнення підвищення якості у систему менеджменту необхідно включити програму забезпечення якості, а сама система менеджменту повинна підлягати регулярному моніторингу [1]. Так, в академії впроваджено процедуру моніторингу та рейтингової оцінки діяльності кафедр і періодичного перегляду програм підготовки. Співробітники сектору моніторингу якості освіти ХМАПО здійснюють систематичні соціологічні дослідження серед слухачів, які мають за мету: попередження, виявлення та усунення невідповідності в організації освітнього процесу; визначення науково-методичного рівня викладання; посилення відповідальності викладацького складу та слухачів за результати своєї діяльності; вироблення та реалізація пропозицій щодо удосконалення освітнього процесу. Результати цих досліджень аналізуються на радах факультетів, що сприяє своєчасному реагуванню з боку адміністрації. Аналіз результатів опитування слухачів, рейтингу кафедр створює основу для: розробки управлінських і методичних рішень щодо удосконалення підвищення кваліфікації лікарів; запровадження досягнень андрагогіки і широкого використання інноваційних педагогічних технологій та інтерактивних методів навчання; створення принципово нової, сучасної навчально-методичної бази; розробки механізмів, які дозволяють керувати якістю освіти та постійно її підвищувати тощо. Відкритість і прозорість забезпечується систематичним оприлюдненням актуальної та об’єктивної інформації про освітні програми і послуги на сайті академії.

Висновок. Отже, можна констатувати, що в Харківській медичній академії післядипломної освіти

створені оптимальні умови для інтенсивного впровадження змін й оновлення освітнього процесу відповідно до потенційних потреб споживачів освітніх

послуг та європейських вимог щодо забезпечення якості освіти.

Список літератури

1. World Federation for Medical Education. The Edinburgh Declaration. History of the First Forty Years, 1972–2012 / H. Karle. – Режим доступу : <http://wfme.org/documents/about-wfine/79-wfine-history-of-the-firstforty-years-1972-2012/file>.

2. Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2008, IDT): ДСТУ ISO 9001:2009. – [Чинний від 2009-09-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2009. – 26 с. – (Національний стандарт України).

3. Международные стандарты ВФМО по улучшению качества в медицинском образовании. Европейская спе-

цификация. Рабочая группа по обеспечению качества. – Копенгаген : Всемирная организация здравоохранения, 2007. – 82 с.

4. Стратегія створення та оцінювання функціонування систем управління якістю медичної освіти. Перше повідомлення. Постановка проблеми / О. П. Мінцер, О. К. Толстанов, Г. В. Загорій, Т. П. Калита // Медична інформатика та інженерія. – 2015. – № 2. – С. 8–13.

Отримано 01.04.16